

ANALELE ȘTIINȚIFICE ALE UNIVERSITĂȚII „AL.I.CUZA” IAȘI
Tomul LVI, Științe Juridice, 2010

**APLICAREA REGULAMENTELOR EUROPENE ÎN DREPTUL
PRIVAT. COMPETENȚA JURISDIȚIONALĂ ȘI COMPETENȚA
LEGISLATIVĂ**

CARMEN TAMARA UNGUREANU

Résumé

Au cas d'un litige avec un ou plusieurs éléments d'extranéité, régi par les règles de droit international privé, on doit, d'abord, déterminer l'instance compétente et, ensuite, choisir la loi applicable. Dans l'espace judiciaire de l'Union Européenne, ces deux questions (la compétence juridictionnelle et la compétence législative) sont réglées par des Règlements, instruments communautaires automatiquement applicables dans tous les pays de l'Union.

En ce qui concerne les règles de compétence juridictionnelle, il y a deux Règlements de base: Le Règlement CE 44/2001 sur la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale, connu comme Bruxelles I et le Règlement CE 2201/2003 sur la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale, connu comme Bruxelles II.

En ce qui concerne les règles de compétence législative, il y a, aussi, deux Règlements de base: Le Règlement CE 593/2008 sur la loi applicable aux obligations contractuelles, connu comme Rome I et le Règlement CE 2201/2003 sur la loi applicable aux obligations non contractuelles, connu comme Rome II.

Lorsqu'il y a une instance roumaine compétente, le juge roumain agit dans le cadre de la loi procédurale roumaine, c'est à dire, conformément aux règles du code roumain de procédure civile, à l'exception de la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires où on applique le Règlement CE 1393/2007 sur la signification et la notification dans les États membres des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale et de l'obtention des preuves où on applique le Règlement CE 2201/2003 sur la coopération entre les juridictions des États membres dans le domaine de l'obtention des preuves en matière civile et commerciale.

Mots clés: *compétence juridictionnelle, compétence législative, Règlement, loi applicable.*

Potrivit articolului 148 alineatul 2 din Constituția României din 1991 revizuită, „Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte *reglementări comunitare cu caracter obligatoriu* (s.n.), au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”. *Regulamentul european* este acel act normativ cu aplicabilitate generală, care se adresează atât tuturor statelor membre ale Uniunii Europene, cât și persoanelor fizice și juridice din interiorul acestora; se aplică în mod direct, fără a fi necesară intervenția statelor, în sensul ratificării sau al adoptării unor măsuri legislative¹; regulamentul are forță general *obligatorie*, așa încât, nici statele, nici cetățenii lor nu se pot sustrage de la respectarea lui². Aceasta înseamnă că subiectele de drept sunt obligate să-l respecte, iar judecătorul național să-l aplice din oficiu.

În situația în care se naște un litigiu de drept privat (adică de drept civil, de dreptul familiei, de drept comercial ori de dreptul muncii³), justițiabilul român are de urmat o cale cu mai mulți pași, pentru a obține soluționarea lui.

I. Operațiunea premergătoare oricărui demers constă în *calificarea* situației de fapt create. A califica o situație înseamnă a arăta în care din categoriile sau noțiunile juridice existente se încadrează, pentru a deveni în acest

---

¹ În acest sens, în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 119/2006 privind unele măsuri necesare pentru aplicarea unor regulamente comunitare de la data aderării României la Uniunea Europeană, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 1036 din 28 decembrie 2006 (aprobată prin Legea 191/2007, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I-a, nr.425 din 26 ianuarie 2007), arată că, potrivit articolului 249 din Tratatul pentru instituirea Comunității Europene, *regulamentul* este actul normativ comunitar direct aplicabil în toate statele membre, nefiind necesară o normă de transpunere a acestuia în dreptul intern; se impune abrogarea - după caz, parțială sau totală - a reglementărilor interne adoptate în scopul aplicării cu titlu anticipat a unei serii de regulamente comunitare și al creării cadrului instituțional care să permită implementarea directă a acestora din urmă la data aderării, ținând seama de faptul că menținerea normei interne care dublează reglementarea comunitară este de natură a crea o practică judecătorească și administrativă neunitară, în privința interpretării și aplicării regulamentelor comunitare, cu consecința atragerii răspunderii statului român pentru neîndeplinirea obligațiilor decurgând din calitatea de stat membru al Uniunii Europene.

² A se vedea, în acest sens, O. Manolache, *Drept comunitar. Instituții comunitare*, Editura All Beck, București, 1999, vol. 1, p. 51-61.

³ A se vedea, articolul 1 din Legea 105/1992, care reglementează raporturile de drept internațional privat, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I-a, nr. 245 din 22 septembrie 1992.

mod o situație juridică⁴. Justițiabilul, cu ajutorul avocatului său sau prin intermediul acestuia, încearcă să stabilească în care ramură de drept, din ce instituție poate face parte și urmează a fi reglementat litigiul în care este implicat. Acest pas este necesar pentru a evita încadrarea greșită a situației juridice, cu consecința sesizării unei autorități necompetente, care poate avea ca rezultat întârzierea soluționării litigiului sau/și pierderea termenului de prescripție extinctivă pentru introducerea acțiunii la instanța competentă.

II. Următorul pas constă în *determinarea naturii litigiului*, adică stabilirea apartenenței lui la dreptul intern sau, dacă are un element de extraneitate, la dreptul internațional privat. Elementul de extraneitate constă în împrejurarea de fapt, care are legătură cu unul sau mai multe dintre elementele de structură ale raportului juridic și care face ca acest raport să intre în contact cu mai multe sisteme de drept, făcând posibilă aplicarea legii străine⁵. Dacă litigiul nu are nici un element de extraneitate, înseamnă că este unul de drept intern și se aplică regulile de drept procesual civil român, pentru a stabili instanța competentă. Dacă are un element de extraneitate, se cercetează dacă acesta are legătură cu Uniunea Europeană sau cu state din afara Uniunii Europene. Dacă se referă la sisteme de drept din afara spațiului european, atunci se aplică regulile de competență cuprinse în Legea 105/1992, care reglementează raporturile de drept internațional privat, articolele 148-157. Dacă elementul de extraneitate privește teritoriul Uniunii Europene, instanța competentă este indicată de regulamentele europene. Dacă domeniul din care face parte litigiul nu intră în câmpul de aplicare a vreunui regulament, se aplică normele de competență din Legea 105/1992, care reprezintă baza în materie de drept internațional privat român. Legea 105/1992 se aplică și în cazurile în care regulamentele europene nu acoperă toate situațiile juridice, ca un drept comun în materie.

III. Dacă litigiul, așa cum a fost calificat, intră în domeniul de aplicare a

---

⁴ A se vedea, I. P. Filipescu, *Drept internațional privat*, Editura Actami, București, 1997, vol. I, p. 98.

⁵ A se vedea, V. M. Jakotă, *Drept internațional privat*, Editura Fundației Chemarea, Iași, 1997, vol. I, p.5; I. Macovei, *Drept internațional privat*, Editura Ars Longa, Iași, 1999, p. 11; O. Ungureanu, C. Jugastru, A. Circa, *Manual de drept internațional privat*, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 7; D. Lupașcu, *Drept internațional privat*, Editura Universul Juridic, București, 2010, p. 26; I. P. Filipescu, *op. cit.*, p. 13.

unui regulament european, *competența jurisdicțională* se determină potrivit acestuia, fără a mai cerceta instanța competență potrivit dreptului intern.

Există două regulamente de bază, care conțin reguli de stabilire a competenței jurisdicționale: Regulamentul 44/2001, privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, cu modificările ulterioare, supranumit *Bruxelles I* și Regulamentul 2201/2003, privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, supranumit *Bruxelles II*⁶.

1. *Regulamentul Bruxelles I* determină competența instanțelor în materie civilă și comercială⁷, oricare ar fi natura jurisdicției, în sensul că, în domeniul de aplicare, sunt incluse toate acțiunile civile și comerciale, fie că se soluționează în fața unei instanțe civile, fie penale sau administrative. Regulamentul nu acoperă materiile fiscale, vamale sau administrative. De asemenea, din domeniul de aplicare a Regulamentului sunt excluse: starea și capacitatea persoanelor fizice, regimurile matrimoniale și succesiunile, falimentele, concordatele și alte proceduri similare, securitatea socială, arbitrajul⁸ (articolul 1).

Regula de bază este că instanța competentă este aceea a statului membru unde *pârâtul își are domiciliul*, indiferent de naționalitatea acestuia (articolul 2). Determinarea domiciliului se face aplicând legea instanței sesizate (articolul 4). Când una dintre părți nu are domiciliul în statul membru al instanței sesizate, judecătorul, pentru a stabili că acea parte are domiciliul în alt stat membru, aplică legea statului unde partea pretinde că are domiciliul. Pentru persoanele juridice, domiciliul se consideră a fi acolo unde își au sediul statutar, administrația centrală sau așezarea principală. Pentru instituția trustului,

---

⁶ Regulamentul 2201/2003, privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești abrogă Regulamentul 1347/2000, cu același obiect. Există și un proiect de modificare a lui, din 2006, care propune și o altă denumire: regulamentul cu privire la competența și la normele referitoare la legea aplicabilă în materie matrimonială.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:19:03:32001R0044:RO:PDF>

⁸ Pentru detalii, a se vedea, C. T. Ungureanu, *Dreptul european privat al afacerilor*, Editura Junimea, Iași, 2002, p. 14-19; C. T. Ungureanu, *Competența jurisdicțională de drept internațional privat și recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială*, în revista „Dreptul privat al afacerilor”, nr.7/2003.

domiciliul este definit conform normelor de drept internațional privat ale instanței sesizate.

Prin derogare de la regula de competență de bază, pârâtul poate fi acționat în justiție în fața altor instanțe din statele membre, decât instanța lui de domiciliu. În următoarele cazuri competența se determină după alte criterii, decât domiciliul: *competența specială, competența în materie de asigurări, competența în materia contractelor încheiate de consumatori, în materia contractelor individuale de muncă și competența exclusivă.*

Competența specială include: *competența în materie contractuală*, când, este competentă, ca regulă, instanța de la locul unde obligația a fost sau trebuia să fie executată; *competența în materia obligațiilor de întreținere*, când, ca regulă, este competentă instanța de la locul unde își are reședința creditorul obligației; *competența în materie delictuală*, când este competentă instanța de la locul unde fapta prejudiciabilă s-a produs sau riscă să se producă (articolul 5).

Regulamentul conține *reguli de competență destinate a proteja o parte slabă în contacte*. Aceste reguli se referă la *asigurat, consumator și angajat*.

În materie de *asigurări* (articolele 8-14), asiguratorul poate fi acționat în justiție în fața instanței din statul membru unde își are domiciliul, sau în fața instanței din statul membru unde reclamantul își are domiciliul, dacă acțiunea este intentată de către deținătorul poliței de asigurare, de către asigurat sau de către un beneficiar. În caz de asigurare de răspundere sau de asigurare de imobile, asiguratorul poate fi acționat în justiție în fața instanței de la locul unde fapta prejudiciabilă s-a produs.

În materia *contractelor încheiate de consumatori* (articolele 15-17), consumatorul este persoana care încheie un contract cu un profesionist, pentru o folosință, alta decât activitatea sa profesională. Toate contractele încheiate de consumatori cu persoane care își exercită activitatea lor comercială sau profesională în spațiul Uniunii Europene intră în domeniul de aplicare a Regulamentului, cu excepția contractelor de transport, altele decât cele care, pentru un preț forfetar, oferă o combinație între călătorie și cazare. Normele de competență sunt destinate a-l proteja pe consumator, care este partea slabă, aflată într-o stare de inferioritate economică și juridică față de profesioniști. Astfel, consumatorul este protejat în cazul în care contractul are ca obiect vânzarea de bunuri mobile corporale în rate egale, fixe și eşalonate; atunci când contractul

are ca obiect un împrumut rambursabil în rate egale, fixe și eșalonate, sau orice altă formă de credit încheiat în scopul finanțării vânzării de bunuri mobile corporale; în toate celelalte cazuri, când contractul a fost încheiat cu o persoană care desfășoară activități comerciale sau profesionale în statul membru pe teritoriul căruia este domiciliat consumatorul sau, prin orice mijloace, își direcționează activitățile spre acel stat membru sau spre mai multe state, inclusiv statul membru respectiv, iar contractul intră în sfera de acțiune a acestor activități.

Când consumatorul este *reclamant* poate opta între următoarele instanțe, deopotrivă competente: 1. instanța din statul membru pe teritoriul căruia cocontractantul său, pârâtul, își are domiciliul; 2. instanța din statul membru pe teritoriul căruia reclamantul își are domiciliul; 3. instanța din statul membru pe teritoriul căruia pârâtul posedă o sucursală, agenție sau orice altă unitate, când pârâtul este domiciliat în alt stat membru ori într-un stat terț și litigiul privește exploatarea acestora. Când consumatorul este *pârât* nu poate fi chemat decât în fața instanței de la domiciliul acestuia; această regulă are ca scop să garanteze consumatorului că nu va fi obligat să se apere împotriva pretențiilor reclamantului în afara statului său de domiciliu, care îi oferă protecție.

În materia *contractelor individuale de muncă* (articolele 18-21), Regulamentul conține dispoziții referitoare la toate contractele individuale de muncă, adică la acele contracte în care angajatul este subordonat angajatorului. În ceea ce privește persoanele, de o parte este angajatul, aflat într-o poziție de inferioritate și care este protejat prin aceste prevederi, iar de cealaltă parte a contractului, se află angajatorul, profesionistul. Atât angajatul cât și angajatorul trebuie să aibă domiciliul pe teritoriul unui stat membru. Dacă angajatorul nu este domiciliat într-un stat membru, dar are o sucursală, o agenție sau orice altă unitate secundară pe teritoriul unui stat membru, el este considerat ca având domiciliul acolo, cu condiția ca litigiul să aibă legătură cu exploatarea uneia dintre aceste unități secundare. În ceea ce privește normele de competență, angajatul-reclamant are mai multe opțiuni. El îl poate chema în judecată pe angajator: 1. în fața instanței de la domiciliul acestuia; 2. în fața instanței din alt stat membru decât acela de domiciliu, și anume, la locul unde angajatul lucrează în mod obișnuit; 3. în fața instanței de la locul unde se găsește sau se găsea

unitatea care l-a încadrat pe angajat, în situația în care el nu-și desfășoară munca în mod obișnuit pe teritoriul unui singur stat.

Angajatul-pârât nu poate fi chemat în judecată de către angajator decât în fața instanței sale de domiciliu.

Derogând de la regula de competență generală, Regulamentul enumeră limitativ cinci cazuri de *competență exclusivă* (articolul 22), care privesc imobilele, persoanele juridice, registrele publice, proprietatea intelectuală și executarea deciziilor. Instanța de la locul situării imobilului este competentă exclusiv să soluționeze litigiile având ca obiect drepturile reale imobiliare asupra imobilului sau de locațiune de imobile. Instanța de la sediul persoanei juridice este exclusiv competentă să soluționeze litigiile referitoare la valabilitatea constituirii, nulitatea sau dizolvarea societăților sau a persoanelor juridice care au sediul pe teritoriul unui stat membru ori valabilitatea deciziilor organelor acestora. Pentru determinarea sediului, instanța aplică normele sale de drept internațional privat. Referitor la valabilitatea înregistrărilor în registrele publice, este competentă exclusiv instanța din statul membru pe teritoriul căruia se păstrează registrul. Înregistrarea sau valabilitatea brevetelor, mărcilor, desenelor și modelelor industriale, precum și a altor drepturi similare care necesită depunerea sau înregistrarea, sunt de competența instanței din statul membru pe teritoriul căruia depunerea sau înregistrarea a fost solicitată, a avut loc sau, în temeiul unui instrument comunitar sau a unei convenții internaționale, se consideră că a avut loc. Referitor la executarea hotărârilor este competentă exclusiv instanța statului membru de la locul de executare.

Convențiile atributive de jurisdicție (articolele 23-24) încheiate între părți, dintre care cel puțin una are domiciliul pe teritoriul unui stat din Uniunea Europeană, sunt permise, instanțele determinate de părți fiind competente. Instanța aleasă are competență exclusivă. Competența poate fi prorogată și în mod tacit, prin prezentarea voluntară a pârâtului în fața unei instanțe normal necompetente; prezentarea pârâtului și asigurarea în acest mod a contradictorialității echivalează cu recunoașterea competenței acestei instanțe. Există și îngrădiri ale alegerii instanței de către părți, atunci când se urmărește protecția părții slabe, adică în cazul asiguratului, consumatorului și a angajatului.

O convenție atributivă de jurisdicție poate fi încheiată în una din următoarele *forme*: în scris ori verbal cu confirmare scrisă sau într-o formă

conformă cu obiceiurile statornicite între părți sau, în comerțul internațional, într-o formă conformă cu uzanța cu care părțile sunt sau ar trebui să fie la curent și care, în cadrul acestui tip de comerț, este cunoscută pe larg și respectată cu regularitate de către părțile la contractele de tipul pe care îl implică domeniul comercial respectiv; orice comunicare sub formă electronică ce permite consemnarea durabilă a convenției este considerată ca fiind „în scris”.

2. *Regulamentul Bruxelles II* reunește regulile de competență referitoare la divorț și la răspunderea părintească⁹. În domeniul lui de aplicare intră deci divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei, precum și toate problemele referitoare la răspunderea părintească. Normele din Regulament se aplică numai desfacerii unei legături matrimoniale și nu reglementează probleme precum cauzele de divorț, efectele patrimoniale ale căsătoriei sau alte eventuale măsuri accesorii. În ceea ce privește bunurile copilului, Regulamentul se aplică numai măsurilor de protecție a copilului, și anume: desemnării și atribuțiilor unei persoane sau ale unui organism însărcinat să administreze bunurile copilului, să îl reprezinte și să îl asiste și măsurilor privind administrarea, conservarea sau dispoziția cu privire la bunurile copilului. În acest context, Regulamentul se aplică în cazurile în care părinții sunt în litigiu în legătură cu administrarea bunurilor copilului. Măsurile privind bunurile copilului, care nu privesc protecția copilului sunt reglementate în continuare de Regulamentul 44/2001 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială (articolul 1).

Regulamentul nu se aplică acelor materii care privesc securitatea socială, măsurilor de drept public cu caracter general în materie de educație și de sănătate, nici hotărârilor privind dreptul de azil și imigrare. În plus, Regulamentul nu se aplică nici stabilirii filiației, care este o problemă separată de atribuirea răspunderii părintești, și nici altor probleme legate de starea persoanelor. De asemenea, nu se aplică nici măsurilor luate ca urmare a faptelor penale săvârșite de către copii. Obligațiile de întreținere se exclud din domeniul de aplicare a Regulamentului, deoarece sunt deja reglementate de Regulamentul 44/2001 (articolul 1).

---

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003R2201:RO:HTML>

În ceea ce privește *divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei* sunt competente instanțele judecătorești din statul membru pe teritoriul căruia se află *reședința obișnuită* a soților sau ultima reședință obișnuită a soților, în condițiile în care unul dintre ei încă locuiește acolo sau reședința obișnuită a pârâtului sau, în caz de cerere comună, reședința obișnuită a unuia dintre soți sau reședința obișnuită a reclamantului, în anumite condiții (articolul 3, alineatul 1, litera a). Sunt competente, în egală măsură, instanțele din statul de *cetățenie* a celor doi soți (articolul 3, alineatul 1, litera b). În cazul în care nici o instanță judecătorească dintr-un stat membru nu este competentă în temeiul Regulamentului, competența este stabilită, în fiecare stat membru, de legislația națională (articolul 7, alineatul 1).

Temeiurile de competență în materia *răspunderii părintești* sunt concepute în funcție de interesul superior al copilului și, în special, de criteriul proximității. Prin urmare, sunt competente, în primul rând, instanțele statului membru în care copilul își are *reședința obișnuită* (articolul 8), cu excepția unor cazuri de schimbare a reședinței copilului sau ca urmare a unui acord încheiat între titularii răspunderii părintești. În cazul schimbării reședinței copilului, sunt competente instanțele din statul fostei reședințe obișnuite a copilului, care au pronunțat deja o hotărâre în materie de răspundere părintească, mai precis, în ceea ce privește dreptul de a vizita copilul, în anumite condiții (articolul 9). În plus, părinții pot cădea de acord ca instanța care a soluționat divorțul să fie competentă și pentru problemele legate de răspunderea părintească. De asemenea, părinții pot conveni, în anumite condiții, să sesizeze instanțele dintr-un stat membru cu care copilul are o legătură strânsă, fondată, de exemplu, pe naționalitatea copilului (articolul 12). Dacă nu poate fi determinată reședința obișnuită a copilului, sunt competente instanțele statului membru unde copilul este prezent (articolul 13 alineatul 1). Această dispoziție se aplică, de asemenea, în cazul copiilor refugiați și a copiilor care, ca urmare a tulburărilor majore din țările lor, sunt deplasați internațional (articolul 13 alineatul 2).

În cazul în care nu este posibilă determinarea competenței unei instanțe potrivit Regulamentului, competența este stabilită în fiecare stat membru conform legislației naționale. Cu titlu de excepție, instanțele judecătorești dintr-un stat membru, competente pentru a soluționa cauza pe fond pot trimite cauza unei alte instanțe, în cazul în care consideră că o instanță dintr-un alt stat

membriu, cu care copilul are o legătură specială, este mai bine plasată pentru a soluționa cauza sau o parte specifică a acesteia și atunci când acest lucru servește interesului superior al copilului (articolul 15).

Regulamentul introduce și reguli de competență în materia *răpirii de copii* (denumită *deplasare sau reținere ilicită de copii*) în articolele 10-11. În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa se obține prin aplicarea Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, care se aplică în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din Regulament, în special cu cele din articolul 11. Instanțele din statul membru în care a fost deplasat copilul sau a fost reținut ilicit pot să se opună înapoierii sale în cazuri precise, justificate în mod corespunzător. Cu toate acestea, o astfel de hotărâre poate fi înlocuită cu o hotărâre ulterioară a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a copilului înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite. Dacă această hotărâre implică înapoierea copilului, înapoierea trebuie realizată fără a fi necesară recurgerea la vreo procedură pentru recunoașterea și executarea hotărârii în cauză în statul membru în care se află copilul răpit.

Regula generală de competență stabilește că instanțele din statul membru unde copilul avea reședința obișnuită înainte de deplasarea sau reținerea sa ilicită rămân competente și după răpire, până când copilul dobândește o reședință obișnuită în alt stat membru, cu consimțământul celui căruia i-a fost încredințat copilul și după o perioadă minimă de un an de reședință.

Instanța sesizată trebuie să pronunțe o hotărâre în cel târziu șase săptămâni. Înapoierea copilului nu poate fi refuzată dacă persoana care a solicitat-o nu a fost ascultată. Instanțele statului membru unde se află copilul răpit pot refuza înapoierea lui numai în cazul în care există un risc grav pentru sănătatea lui fizică sau psihică (articolul 13, punctul b din Convenția de la Haga din 1980). Potrivit Regulamentului, instanța trebuie să dispună înapoierea copilului și în acest caz, dacă se stabilește că au fost luate măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului după înapoierea sa (articolul 11, alineatul 4).

În caz de hotărâre de neînapoiere pronunțată în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța trebuie să informeze cu privire la aceasta instanța competentă sau autoritatea centrală din statul membru în care

copilul își avea reședința obișnuită înaintea deplasării sau reținerii sale ilicite. Această instanță, în cazul în care nu a fost încă sesizată, sau autoritatea centrală, trebuie să adreseze o notificare părților. Această obligație nu împiedică autoritatea centrală să adreseze, de asemenea, o notificare autorităților publice vizate în conformitate cu dreptul intern. Ascultarea copilului joacă un rol important în aplicarea Regulamentului, fără ca acest act să aibă ca efect modificarea procedurilor naționale aplicabile în această materie. Ascultarea copilului într-un alt stat membru se poate efectua în conformitate cu modalitățile prevăzute de Regulamentul 1206/2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială.

IV. După ce a fost determinată instanța competentă, urmează sesizarea ei și astfel, rolul justițiabilului, cu ajutorul sau prin avocatul său, încetează, în sensul că, de aici înainte, judecătorul sesizat cu soluționarea litigiului are de urmat pașii necesari pentru a da soluția.

Astfel, nefiind ținut de calificarea făcută de justițiabil, judecătorul califică litigiul și apoi, pe baza rezultatului calificării, își verifică competența. Potrivit articolului 157 din Legea 105/1992, în cazul în care, instanța sesizată, verificându-și competența, constată că nu este competentă, nici ea nici o altă instanță română, respinge cererea ca nefiind de competența instanțelor române. Instanța respinge cererea și nu își declină competența, așa cum procedează în cazul litigiilor de drept intern, deoarece declinarea de competență și investirea unei instanțe străine cu soluționarea litigiului se opune principiilor suveranității și independenței statelor.

Prin excepție, instanța își poate *declina* competența în favoarea unei instanțe străine, dacă există un tratat în acest sens, semnat de România¹⁰. Această excepție se aplică în cazul litigiilor care conțin elemente de extraneitate care au legătură cu Uniunea Europeană. Astfel, dacă judecătorul nu este competent, își declină competența în favoarea instanței străine competente.

În cadrul Regulamentului Bruxelles I există dispoziții referitoare la excepțiile de litispendență¹¹ și conexitate. Astfel, articolele 27-29 din

¹⁰ A se vedea, I. P. Filipescu, *op. cit.*, vol. II, p. 216.

¹¹ Această dispoziție prevalează asupra articolului 156 din Legea 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat prin coroborare cu articolul 10 din aceeași lege.

Regulamentul Bruxelles I stabilesc că în cazul în care cereri având același obiect și aceeași cauză sunt introduse între aceleași părți înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior suspendă din oficiu acțiunea până în momentul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate. Dacă se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată ulterior își *declină* competența în favoarea acesteia. În cazul în care acțiuni conexe sunt pendinte înaintea unor instanțe din state membre diferite, instanța sesizată ulterior poate suspenda judecata. Dacă aceste acțiuni sunt pendinte în primă instanță, instanța sesizată ulterior poate, la cererea uneia dintre părți, să-și decline competența dacă prima instanță sesizată are competență în acțiunea în cauză și dacă legislația internă permite conexarea acestor acțiuni. Dacă acțiunile intră în competența exclusivă a mai multor instanțe, orice instanță, alta decât cea care a fost sesizată inițial, își declină competența în favoarea acesteia din urmă.

Și în Regulamentul Bruxelles II, există dispoziții asemănătoare. Astfel, articolul 19 dispune că, în cazul în care, se introduc cereri de divorț, de separare de drept sau de anulare a căsătoriei între aceleași părți în fața unor instanțe judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanțe sesizate. În cazul în care acțiuni referitoare la răspunderea părintească privind un copil, având același obiect și aceeași cauză, se introduc în fața instanțelor judecătorești din state membre diferite, instanța sesizată în al doilea rând suspendă din oficiu procedura până când se stabilește competența primei instanțe sesizate. În cazul în care se stabilește competența primei instanțe sesizate, instanța sesizată în al doilea rând își *declină* competența în favoarea acesteia. În acest caz, partea care a introdus acțiunea la instanța sesizată în al doilea rând poate intenta respectiva acțiune la prima instanță sesizată.

V. Dacă instanța sesizată este competentă, judecă litigiul. Următorul pas pe care îl are de făcut judecătorul este să determine *competența legislativă*, adică să stabilească legea aplicabilă litigiului, soluționând conflictul de legi.

Prin *conflict de legi* se înțelege situația în care un raport juridic cu element de extraneitate litigios este susceptibil de a fi soluționat prin aplicarea a două sau mai multe legi, aparținând unor sisteme de drept diferite, cu care

raportul juridic are legătură prin elementul de extraneitate¹². Aceste legi sunt în conflict. Pentru a soluționa conflictul, judecătorul are nevoie de o normă juridică, numită conflictuală. Norma conflictuală îi va indica legea aplicabilă, dintre cele două sau mai multe, care se află în conflict.

Dacă litigiul intră în domeniul de aplicare a unui regulament european, judecătorul caută norma conflictuală corespunzătoare, care îi va indica legea aplicabilă. Dacă obiectul litigiului nu este reglementat de un regulament european, judecătorul va aplica normele conflictuale din dreptul român, care sunt cuprinse în Legea 105/1992¹³, ce îi vor arăta legea aplicabilă.

Există două regulamente de bază: Regulamentul 593/2008 cu privire la legea aplicabilă obligațiilor contractuale, supranumit *Roma I* și Regulamentul 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale, supranumit *Roma II*.

1. *Regulamentul Roma I* – care înlocuiește Convenția de la Roma din 1980 cu privire la legea aplicabilă obligațiilor contractuale - se aplică obligațiilor contractuale în materie civilă și comercială, atunci când există un conflict de legi¹⁴. Nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă, nici în ceea ce privește probele sau aspectele de procedură. Domeniul de aplicare a Regulamentului exclude de asemenea, obligațiile referitoare la: starea și capacitatea persoanelor fizice, relațiile de familie, regimurile matrimoniale, succesiuni, cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile, convențiile de arbitraj și convențiile privind alegerea instanței competente, dreptul societăților comerciale și al altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice, răspunderea unei persoane sau a unei întreprinderi față de terți, constituirea de trusturi, negocierile care preced încheierea unui contract, contractele de asigurare, cu excepția acelor vizate de articolul 2 din Directiva 83/2002 privind asigurarea de viață (articolul 1).

Legea desemnată de Regulament se aplică chiar dacă nu este legea unui stat membru (articolul 2).

Libertatea de alegere a legii aplicabile. Părțile contractante aleg legea

---

¹² A se vedea, I. P. Filipescu, *op. cit.*, vol. I, p.29-30; D. Lupașcu, *op. cit.*, p. 44.

¹³ Noul Cod civil consacră Cartea a VII-a dispozițiilor de drept internațional privat, care vor înlocui normele conflictuale din Legea 105/1992, la intrarea sa în vigoare.

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:177:0006:0016:RO:PDF>
A se vedea și C. T. Ungureanu, *Dreptul european privat al afacerilor*, *op. cit.*, p.137-192.

aplicabilă contractului, care va reglementa totalitatea contractului sau o parte a acestuia (articolul 3, alineatul 1). Părțile pot conveni în orice moment să supună contractul altei legi decât aceea aleasă inițial (articolul 3, alineatul 2). Dacă legea aleasă este a unui stat, altul decât acela cu care contractul are legăturile cele mai strânse, dispozițiile acestei legi trebuie respectate. Când contractul prezintă legături cu mai multe state membre, legea aplicabilă aleasă, alta decât a unui stat membru, nu poate aduce atingere aplicării dispozițiilor de drept comunitar (articolul 3, alineatul 4).

Legea aplicabilă în absența alegerii (articolul 4). Când părțile nu au ales legea aplicabilă contractelor de vânzare de bunuri, de prestări de servicii, de franciză sau de distribuție, aceasta se va determina în funcție de reședința obișnuită a părții care efectuează prestația caracteristică. Contractul de locațiune a unui bun imobil este reglementat de legea țării unde bunul este situat. Prin excepție, contractul de locațiune având ca obiect folosința privată și temporară a unui imobil pe o perioadă de maximum șase luni consecutive este reglementat de legea țării în care își are reședința obișnuită proprietarul, cu condiția ca locatarul să fie o persoană fizică și să își aibă reședința obișnuită în aceeași țară. Contractul de vânzare-cumpărare de bunuri la licitație este reglementat de legea țării în care are loc licitația. Orice contract încheiat în cadrul unui sistem multilateral, care reunește sau facilitează reunirea de interese multiple de vânzare-cumpărare de instrumente financiare ale terților, și care este reglementat de o lege unică, este reglementat de legea respectivă. Dacă nici o regulă din cele arătate nu se aplică contractului ori se aplică mai multe în același timp, legea aplicabilă se va determina în funcție de reședința obișnuită a părții care efectuează prestația caracteristică. În cazul în care, contractul prezintă legături mai strânse cu o altă țară decât aceea vizată prin regulile arătate, contractul va fi supus acelei legi. Contractul este reglementat de legea cu care prezintă cele mai strânse legături și atunci când legea aplicabilă nu poate fi determinată (articolul 4 alineatul 4).

Reguli aplicabile anumitor contracte. În ceea ce privește contractele care urmează, Regulamentul prevede opțiuni de alegere a legii aplicabile și determină legea aplicabilă în absența alegerii.

Contractul de transport de mărfuri (articolul 5 alineatul 1). În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri nu a fost aleasă de

părți, legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită transportatorul, cu condiția ca locul de încărcare sau cel de livrare sau reședința obișnuită a expeditorului să fie, de asemenea, situate în țara respectivă. În cazul în care aceste cerințe nu sunt întrunite, se aplică legea țării în care este situat locul de livrare convenit de către părți.

Contractul de transport de pasageri. În măsura în care legea aplicabilă contractului de transport de pasageri nu a fost aleasă de părți, legea aplicabilă este legea țării în care își are reședința obișnuită pasagerul, cu condiția ca locul de plecare sau cel de sosire să fie, de asemenea, situate în țara respectivă. Dacă nu sunt întrunite aceste cerințe, se aplică legea țării în care își are reședința obișnuită transportatorul. Părțile pot alege ca lege aplicabilă numai legea țării în care se află reședința obișnuită a pasagerului sau a transportatorului ori în care se află sediul administrației centrale al transportatorului sau în care este situat locul de plecare ori de sosire (articolul 5 alineatul 2). În cazul în care, în lipsa unei alegeri a legii aplicabile, rezultă fără echivoc din ansamblul circumstanțelor cauzei că respectivul contract are, în mod vădit, o legătură mai strânsă cu o altă țară, se aplică legea din acea altă țară (articolul 5 alineatul 3).

Contractele încheiate cu consumatorii. Legea aplicabilă este aceea a țării de reședință obișnuită a consumatorului, cu condiția ca profesionistul să exercite activitățile sale sau să le direcționeze spre această țară. Părțile pot, în egală măsură, să aleagă o altă lege aplicabilă contractului dintre ele, cu condiția ca legea aleasă să asigure același nivel de protecție pentru consumator ca legea din țara sa de reședință obișnuită (articolul 6).

Contractul de asigurare. În absența alegerii, legea aplicabilă este a țării de reședință obișnuită a asigurătorului. În cazul în care contractul are legături mai strânse cu o altă țară, legea acelei țări este aplicabilă (articolul 7).

Contractul individual de muncă. Legea aplicabilă poate fi determinată prin alegerea ei de către părți, cu condiția ca nivelul de protecție asigurat angajatului să rămână identic cu acela oferit de legea aplicabilă în absența alegerii. În măsura în care legea aplicabilă contractului individual de muncă nu a fost aleasă de părți, contractul este reglementat de legea țării în care sau, în lipsă, din care angajatul își desfășoară în mod obișnuit activitatea în executarea contractului. În cazul în care legea aplicabilă nu poate fi determinată, contractul este reglementat de legea țării în care este situată unitatea angajatoare. În cazul în care reiese din circumstanțele

de ansamblu ale cazului că respectivul contract are o legătură mai strânsă cu o altă țară, se aplică legea acelei alte țări (articolul 8).

Domeniul de aplicare a legii aplicabile. Legea aplicabilă contractului reglementează: interpretarea contractului, executarea obligațiilor născute din contract, diferitele moduri de stingere a obligațiilor, precum și prescripția și decăderea din drepturi, efectele nulității contractului. În ceea ce privește modalitatea de executare și măsurile care pot fi luate în cazul unei executări defectuoase, se va avea în vedere legea țării în care are loc (articolul 12).

2. *Regulamentul Roma II* privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale se aplică obligațiilor necontractuale în materie civilă și comercială, atunci când există un conflict de legi¹⁵. Conceptul de obligație necontractuală diferă de la un stat membru la altul. În consecință, în sensul Regulamentului, obligația necontractuală trebuie înțeleasă ca un concept autonom. Pentru buna funcționare a pieței interne este necesar ca normele statelor membre, care reglementează conflictul de legi, să desemneze aceeași lege națională, indiferent de țara căreia îi aparține instanța în fața căreia a fost depusă acțiunea, în scopul îmbunătățirii previzibilității rezultatului litigiilor, a certitudinii privind dreptul aplicabil și a liberei circulații a hotărârilor.

Regulamentul nu se aplică în materie fiscală, vamală sau administrativă sau în ceea ce privește răspunderea statului privind acte sau omisiuni efectuate în exercitarea autorității statului. Sunt, de asemenea, excluse din domeniul de aplicare obligațiile necontractuale care decurg din: relațiile de rudenie sau similare cu acestea, inclusiv obligațiile de întreținere; regimurile matrimoniale sau patrimoniale ale relațiilor care sunt considerate ca având efecte comparabile cu căsătoria, precum și cele care decurg din testamente și succesiune; cambii, cecuri și bilete la ordin, precum și alte instrumente negociabile; dreptul societăților comerciale și a altor organisme, constituite sau nu ca persoane juridice; relațiile dintre fondatorii, membrii consiliului de administrație și beneficiarii unui trust creat în mod voluntar; obligațiile necontractuale care decurg din producerea daunelor nucleare; obligațiile necontractuale care decurg din atingeri aduse vieții private și ale drepturilor referitoare la personalitate,

---

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:199:0040:0049:RO:PDF>

inclusiv calomnia. Regulamentul nu se aplică, de asemenea, în materie probatorie și procedurală (articolul 1).

Regulamentul cuprinde o normă generală dar și norme speciale, iar în anumite cazuri, o „clauză derogatorie”, care permite o excepție de la aceste norme, atunci când reiese clar, din toate circumstanțele cazului, că fapta ilicită are în mod evident o legătură mai strânsă cu o altă țară. Acest set de norme creează un cadru flexibil privind conflictul de legi.

Principiul *lex loci delicti commissi* reprezintă soluția de bază privind obligațiile necontractuale în cvasi-totalitatea statelor membre, dar există diferențe în ceea ce privește punerea în practică a principiului, în cazul în care punctele de legătură în cauză provin din mai multe țări. Această situație produce insecuritate în ceea ce privește legea aplicabilă. Normele uniforme au ca scop să sporească previzibilitatea hotărârilor judecătorești și să asigure un echilibru rezonabil între interesele persoanei a cărei răspundere este invocată și cele ale persoanei care a suferit un prejudiciu. O legătură cu țara în care s-a produs prejudiciul direct (*lex loci damni*) creează un echilibru acceptabil între interesele persoanei a cărei răspundere este invocată și cele ale persoanei care a suferit prejudiciul și reflectă în același timp abordarea modernă asupra răspunderii civile și dezvoltarea sistemelor de răspundere obiectivă.

Legea aplicabilă se stabilește în funcție de locul în care se produce prejudiciul, indiferent de țara sau țările în care ar putea apărea efectele lui indirecte. În consecință, în cazul unor vătămări corporale sau daune asupra bunurilor, țara în care se produce prejudiciul este țara în care s-au produs vătămarea și respectiv daunele asupra bunurilor.

Norma generală, în sensul Regulamentului, este *lex loci damni*, legea țării în care s-a produs prejudiciul, prevăzută la articolul 4, alineatul 1. Articolul 4, alineatul 2 reprezintă o excepție de la acest principiu general, care creează o legătură particulară în cazul în care părțile își au reședința obișnuită în aceeași țară. Articolul 4, alineatul 3 reprezintă o „clauză derogatorie”, atunci când reiese clar, din toate circumstanțele cauzei, că fapta ilicită are în mod evident legături mai strânse cu o altă țară.

Există *norme specifice* pentru anumite fapte ilicite, în cazul în care nu se poate obține un echilibru acceptabil între interesele aflate în joc prin aplicarea normei generale. Astfel, *norma conflictuală în materie de răspundere pentru*

prode defectuoase are ca scop îndeplinirea obiectivelor de împărțire echitabilă a riscurilor inerente unei societăți moderne de înaltă tehnologie, de protejare a sănătății consumatorilor, de stimulare a inovațiilor, de asigurare a unei concurențe loiale și de facilitare a comerțului. Crearea unui sistem de factori interconectați „în cascadă” reprezintă, alături de clauza previzibilității, o soluție echilibrată cu privire la aceste obiective. Primul element de luat în considerare este *legea țării în care persoana care a suferit prejudiciul și-a avut reședința obișnuită în momentul producerii prejudiciului*, în condițiile în care produsul a fost comercializat în țara respectivă. Celelalte elemente ale „cascadei” apar, dacă produsul nu a fost comercializat în țara respectivă, fără a se aduce atingere articolului 4, alineatul 2 și independent de posibilitatea unei legături evident mai strânse cu o altă țară.

Norma specială prevăzută la articolul 6, intitulată „Concurența neloială și actele care îngreșesc libera concurență”, nu reprezintă o excepție de la norma generală prevăzută la articolul 4, alineatul 1, ci mai degrabă o clarificare a acesteia. În *materie de concurență neloială, norma conflictuală* protejează concurenții, consumatorii și publicul larg și garantează o funcționare corectă a economiei de piață. Legătura cu *legea țării în care sunt sau pot fi afectate relațiile concurențiale sau interesele colective ale consumatorilor* permite, în general, îndeplinirea acestor obiective.

Obligațiile necontractuale care decurg din *restrângeri ale concurenței*, prevăzute la articolul 6, alineatul 3, includ încălcări, atât ale dreptului național, cât și ale dreptului comunitar în materie de concurență. *Legea aplicabilă este legea țării în care piața este sau poate fi afectată*. În cazul în care piața este sau poate fi afectată în mai multe țări, reclamantul poate alege, în anumite circumstanțe, să își întemeieze acțiunea pe legea instanței sesizate. Noțiunea de restrângere a concurenței include interdicția acordurilor între întreprinderi, a deciziilor luate de asociații de întreprinderi și a practicilor concertate care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței într-un stat membru sau pe piața internă, precum și interdicția abuzului de poziție dominantă într-un stat membru sau pe piața internă, în cazul în care astfel de acorduri, decizii, practici concertate sau abuzuri sunt interzise în temeiul articolelor 101 și 102 (ex. articolele 81 și 82) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene sau prin legislația unui stat membru.

Prin noțiunea de „*daună adusă mediului*” se înțelege schimbarea negativă a unei resurse naturale, cum ar fi apa, aerul sau solul, deteriorarea unei funcții îndeplinite de acea resursă în beneficiul unei alte resurse naturale sau al publicului, sau deteriorarea variabilității între organismele vii. Potrivit articolului 7, *legea aplicabilă obligațiilor necontractuale care decurg din prejudicii aduse mediului sau din prejudicii suferite de persoane sau bunuri, ca urmare a unor prejudicii aduse mediului*, este legea stabilită în conformitate cu articolul 4 alineatul 1, cu excepția cazurilor în care persoana care pretinde despăgubiri pentru aceste prejudicii dorește să-și întemeieze acțiunea pe legea țării în care a avut loc faptul cauzator de prejudiciu. Condițiile în care o persoană, care solicită despăgubiri, poate să aleagă legea aplicabilă se stabilesc în conformitate cu dreptul instanței sesizate.

În ceea ce privește încălcarea *drepturilor de proprietate intelectuală*, se aplică principiul universal recunoscut: *lex loci protectionis*, adică legea țării pentru care se solicită protecție (articolul 8). Prin noțiunea de „drepturi de proprietate intelectuală” se înțelege, de exemplu, drepturi de autor, drepturi conexe, dreptul *sui generis* privind protecția bazelor de date și drepturi de proprietate industrială.

Conceptul de *acțiune sindicală*, ca de exemplu dreptul la grevă sau greva patronală, diferă de la un stat membru la altul și este reglementat de normele interne ale fiecărui stat membru. Prin urmare, Regulamentul Roma II stabilește, ca principiu general, aplicabilitatea *legii țării în care se recurge la acțiunea sindicală*, cu scopul de a proteja drepturile și obligațiile lucrătorilor și ale angajatorilor. Norma specială cu privire la acțiunea sindicală prevăzută la articolul 9 nu aduce atingere condițiilor referitoare la exercitarea acestui drept în conformitate cu legea națională și nu aduce atingere nici statutului juridic al sindicatelor sau al organizațiilor reprezentative ale lucrătorilor, astfel cum este prevăzut în legislațiile statelor membre.

Regulamentul conține norme speciale pentru situațiile în care prejudiciul rezultă dintr-un act care nu constituie o faptă ilicită, ca de exemplu îmbogățirea fără justă cauză, *negotiorum gestio* (gestiunea de afaceri) și *culpa in contrahendo*.

Dacă o obligație necontractuală care decurge din *îmbogățirea fără justă cauză*, *inclusiv plata nedatorată*, se referă la un raport existent între părți, cum ar

fi cel rezultat dintr-un contract sau dintr-o faptă ilicită, raport strâns legat de respectiva îmbogățire fără justă cauză, acesta este reglementat de legea care se aplică raportului vizat. Dacă legea aplicabilă nu poate fi stabilită astfel, iar părțile își au reședința obișnuită în aceeași țară în momentul producerii faptului cauzator al îmbogățirii fără justă cauză, se aplică legea respectivei țări. Dacă legea aplicabilă tot nu poate fi stabilită, legea aplicabilă este legea țării în care s-a produs îmbogățirea fără justă cauză. În cazul în care reiese clar, din toate circumstanțele referitoare la caz, că obligația necontractuală rezultată din îmbogățirea fără justă cauză are în mod vădit o mai mare legătură cu o altă țară, se aplică legea acelei alte țări (articolul 10).

Potrivit articolului 11 din Regulament, aceleași reguli ca în cazul îmbogățirii fără justă cauză se aplică și gestiunii de afaceri.

În sensul Regulamentului, *culpa in contrahendo* este un concept autonom. Acesta include nerespectarea obligației de informare și întreruperea negocierilor contractuale. Articolul 12 include numai obligațiile necontractuale care au legătură directă cu înțelegerile la care se ajunge înainte de semnarea unui contract. Legea aplicabilă în acest caz este legea aplicabilă contractului în cauză sau legea care ar fi fost aplicabilă contractului, dacă acesta ar fi fost încheiat. Aceasta înseamnă că, dacă o persoană este vătămată corporal în timpul negocierii unui contract, sunt aplicabile dispozițiile articolului 4 sau alte dispoziții relevante ale Regulamentului.

Pentru a respecta principiul autonomiei părților și pentru a spori securitatea juridică, părțile pot alege legea aplicabilă unei obligații necontractuale (articolul 14). Această alegere trebuie să fie expresă sau să reiasă, cu un grad rezonabil de certitudine, din circumstanțele cazului. Atunci când constată existența acordului, instanța trebuie să respecte intențiile părților. Părțile defavorizate sunt protejate prin impunerea anumitor condiții cu privire la această alegere.

Considerațiile de interes public justifică acordarea posibilității instanțelor statelor membre de a aplica, în situații excepționale, anumite excepții justificate de rațiuni de ordine publică și de anumite dispoziții imperative derogatorii. În special, aplicarea unei prevederi a legii desemnate de Regulament, care ar avea efectul de a acorda daune-interese non-compensatorii excesive cu caracter exemplificativ sau punitiv, poate fi considerată ca fiind

contrară ordinii publice a instanței competente, în funcție de circumstanțele litigiului și de ordinea juridică a statului membru în care este sesizată instanța.

În conformitate cu reglementările naționale aplicabile pentru despăgubirile acordate victimelor accidentelor rutiere, în cazul în care accidentul are loc în alt stat decât cel în care victima își are reședința obișnuită, la cuantificarea despăgubirilor pentru vătămările corporale, instanța sesizată ia în considerare toate circumstanțele relevante referitoare la fiecare victimă în parte la momentul respectiv și, în special, prejudiciul real și costurile tratamentului medical și de recuperare ulterior. Pentru a se crea un echilibru acceptabil între părți, trebuie luate în considerare în mod corespunzător normele de siguranță și comportament aplicabile în țara în care s-a comis faptul cauzator de prejudicii, chiar și în cazul în care obligația necontractuală este reglementată de legea altei țări. Noțiunea „norme de siguranță și comportament” trebuie interpretată ca făcând referire la toate reglementările care au legătură cu siguranța și comportamentul, inclusiv, de exemplu, normele privind siguranța circulației în cazul unui accident rutier.

Domeniul de aplicare a legii aplicabile. Potrivit dispozițiilor articolului 15 din Regulament, legea aplicabilă obligațiilor necontractuale reglementează: temeiul și întinderea răspunderii, inclusiv identificarea persoanelor care pot răspunde delictual pentru faptele lor; motivele de exonerare de răspundere, de limitare și de partajare a răspunderii; existența, natura și evaluarea prejudiciului invocat sau a despăgubirilor solicitate; în limitele competenței conferite instanței prin codul său de procedură, măsurile asigurătorii pe care le poate adopta o instanță pentru a preveni sau înceta vătămarea sau prejudiciul sau pentru a asigura acordarea de despăgubiri; posibilitatea sau imposibilitatea transmiterii dreptului de a invoca prejudiciul sau a pretinde despăgubiri, inclusiv prin succesiune; persoanele care au dreptul la despăgubiri pentru prejudicii personale; răspunderea pentru fapta altuia; modalități de stingere a obligațiilor și normele care reglementează prescripția și decăderea, inclusiv regulile cu privire la începerea, întreruperea și suspendarea termenelor de prescripție și decădere.

VI. După ce norma conflictuală îi indică legea aplicabilă, pentru a o aplica și a soluționa litigiul pe fond, judecătorul trebuie să stabilească ce lege procedurală va aplica. Regula este că va aplica *legea procedurală română*. Normele referitoare la *procedura de comunicare a actelor în și din străinătate* sunt cuprinse în Legea 189/2003 privind asistența judiciară internațională în

materie civilă și comercială¹⁶. Dacă raportul juridic litigios are un element de extraneitate care are legătură cu Uniunea Europeană se aplică, conform articolului 34 din Legea 189/2003, Regulamentul 1393/2007 privind notificarea asupra documentelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă și comercială. Procedura de comunicare se efectuează astfel: instanțele române comunică actele judiciare și extrajudiciare direct către autoritățile primitoare ale statelor membre ale Uniunii Europene, cu transmiterea unei copii a cererii de comunicare Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești, pentru evidență; notarii, executorii judecătorești și alte autorități, în competența cărora intră comunicarea de acte în străinătate, efectuează transmiterea cererilor prin intermediul judecătorilor în a căror circumscripție își au sediul profesional; autoritatea română primitoare a cererii de comunicare de acte judiciare și extrajudiciare din statele membre ale Uniunii Europene este judecătoria în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul destinatarul. La restituirea actelor, judecătoria informează în copie Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești, pentru evidență.

Dacă *legea aplicabilă fondului litigiului* este o *lege străină*, indiferent dacă este legea unui stat din Uniunea Europeană sau din afara Uniunii Europene, judecătorul va stabili *conținutul legii străine* conform articolelor 27-28 din Legea 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă și comercială, care prevalează dispozițiilor cuprinse în articolul 7 din Legea 105/1992 (norma generală). Astfel, conform articolului 27, Ministerul Justiției și Libertăților Cetățenești este autoritatea centrală, care solicită ministerelor de justiție din alte state, informații privind dreptul străin în materie civilă și comercială, la cererea instanțelor judecătorești române, pentru cazuri judiciare determinate. În ceea ce privește cererea de informații asupra dreptului străin, articolul 28 precizează că cererea trebuie să provină numai de la o autoritate judiciară și trebuie să cuprindă: denumirea autorității judiciare de la care emană; natura și stadiul procesului; problemele cu privire la care se cer informații din dreptul unui alt stat, făcându-se o scurtă expunere a contextului în care acestea sunt necesare. Când cererea nu este formulată de o autoritate judiciară, ci de părțile în litigiu, ea va fi însoțită de o încheiere de admitere a cererii.

---

¹⁶ Republicată în Monitorul oficial al României, Partea I-a, nr. 543 din 5 august 2009.

În ceea ce privește *probele*, care trebuie administrate pentru soluționarea litigiului, se aplică Regulamentul 1206/2001 privind cooperarea dintre organele jurisdicționale ale statelor membre în vederea obținerii de probe în materie civilă sau comercială. Potrivit articolului 35 din Legea 189/2003, în aplicarea Regulamentului, cererile de obținere a probelor prin *comisie rogatorie internațională* se transmit direct de instanțele române către instanțele solicitate competente din statele membre ale Uniunii Europene, iar o copie a cererii de obținere de probe se transmite Ministerului Justiției și Libertăților Cetățenești pentru evidență.

VII. După soluționarea cererii și pronunțarea hotărârii judecătorești, se pune problema *recunoașterii și executării* acesteia într-un stat membru al Uniunii Europene. Regulile aplicabile acestor proceduri sunt cuprinse în regulamentele de bază: Bruxelles I și Bruxelles II, la care se poate adăuga și regulamentul 805/2004 pentru obținerea unui titlu executoriu european¹⁷.

---

¹⁷ Recunoașterea și executarea hotărârilor vor fi analizate în partea a doua a studiului, care va apărea în numărul următor.

